

Reflectieve vragen

Vanuit de aandachtsgebieden van Pedagogische Tact

Februari 2021

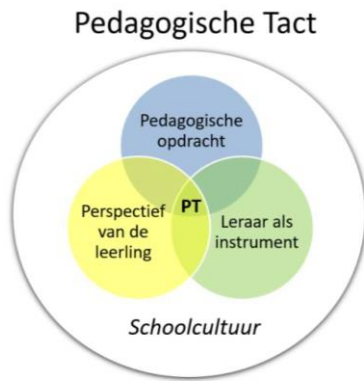
Veel leraren vragen zich af op welke manier ze de kinderen willen ontvangen als ze straks (gedeeltelijk) weer naar school gaan. In dit artikel vind je een groot aantal *reflectieve vragen* die je kunnen helpen om een goede start te maken als de school weer opengaat. Naast deze vragen heeft stichting NIVOZ ook een vergelijkbaar document met 'suggesties voor in de klas' en een met 'inspirerende blogs, artikelen, filmpjes en podcasts'. Deze zijn ook te downloaden via de website www.nivoz.nl

Inleiding

Naar school gaan, iets wat altijd zo vanzelfsprekend was, werd het afgelopen jaar anders. Welke betekenis heeft 'de school' als het gebouw leeg is, zonder de leerlingen, zonder je collega's om je heen?

In een tijd waarin we elkaar niet fysiek konden ontmoeten kreeg 'school' en 'onderwijs' een andere betekenis. Sommige dingen bleven hetzelfde, andere werden anders.

Jullie misten het directe contact met je leerlingen (en andersom!) én door het online contact ontmoetten jullie sommige kinderen anders dan in de klas. Het onderwijs zou het onderwijs niet zijn als we niet gewoon doorgaan met elkaar, doen wat we kunnen. En toch vraagt deze periode ook om stilte en reflectie. Samen stilstaan bij wat er is, wat er nog kan, en wat misschien niet meer nodig is.

Hieronder vind je een aantal vragen om hierbij stil te staan. Vanuit de elementen die ook de aandachtsgebieden vormen in ons traject [Pedagogische Tact](#): *Schoolcultuur, pedagogische opdracht, het perspectief van de leerling en de leraar als instrument*. Haal eruit wat voor jou en het team van belang is.

Schoolcultuur

Samen zijn jullie de school. Of zoals Luc Stevens – founding father van NIVOZ - het in 2018 bij zijn afscheid als wetenschappelijk directeur verwoordde:

'Als u uw werk goed wilt doen, als u het beter wilt gaan doen – nog beter – dan is samenwerking voor de hand liggend. Dan is je collega je steunbron. Je hoeft je niet kwetsbaar te tonen, nee: je toont je open. Kwetsbaarheid wil ik graag vervangen door openheid. Kwetsbaar, raakbaar, ben je omdat jouw werk met de kinderen in de kern van je vereist dat je er helemaal bent, als mens. Maar juist dát – dat er volledig kunnen zijn – vraagt ondersteuning en openheid van collega's onder elkaar. De vraag die ik achter wil laten: heeft u een idee wat u betekent voor uw collega's? Uw presentie, uw persoon – wat die betekenen voor de anderen in de lerarenkamer? Dat is een interessante vraag, ook om eens te stellen aan uw collega's.'

De afgelopen periode heeft iets betekend voor jullie als team. Het heeft patronen zichtbaar gemaakt. We nodigen jullie uit samen stil te staan bij wat dit betekent voor jullie als team, als collega's.

Hier volgen enkele vragen:

- Wat heb je gemist aan het contact met collega's?
- Wat vond je prettig juist omdat dat er nu even niet was?
- Welke patronen (zowel ondersteunende als belemmerende) vielen weg nu jullie niet fysiek samen werkten? Welke nieuwe patronen zijn ontstaan?
- Wat heb je geleerd over wat je van collega's nodig hebt? En wat juist niet?
- Welke nieuwe kwaliteiten heb je gezien bij jezelf en bij je collega's?
- Welke conclusies trek je hieruit?
- Zou je iets willen veranderen aan de manier waarop jullie als professionals samenwerken?

Lees ook het artikel:

- [Achterstand, verloren jaar of....?](#) - Karin Donkers
- **Of beluister deze podcast:** John Huiskens en basisschool Onze Wereld: 'School moet zichzelf niet overschatten. Juist nu niet.'

Pedagogische opdracht

We hebben de kinderen gemist, dat is zeker. Ieders drijfveren om in het onderwijs te werken zijn aangeraakt, vanuit gemis of vanuit betekenis. Hieronder een aantal vragen om hierbij stil te staan.

- Als je terugdenkt aan wat deze periode je aan inzichten, overwegingen, uitdagingen, obstakels en mooie momenten heeft gebracht, wat zou je dan nu noteren als de kern van onderwijs? Wat is (nu) het allerbelangrijkste voor jou?
- Wat heb je ontdekt (bijvoorbeeld over relatie, competentie, autonomie) wat je graag zou willen behouden?
 - Relatie: hoe heb je de relatie 'op afstand' met je leerlingen ervaren? Wat heb je gemist? Wat heb je (her)ontdekt?
 - Competentie: Welke nieuwe dingen heb je geleerd de afgelopen periode? Waar ben je trots op? Waar ben/was je onzeker over? Wat doet dat (zowel trots als onzekerheid) met je?
 - Autonomie: Hoe heb jij de 'ruimte' die er wel (of niet) was de afgelopen periode ervaren? (Was dit autonomie? Welke kaders heb je gekregen of gemist?) Hoe ben je hiermee omgegaan? Nam je je verantwoordelijkheid, of soms niet? Wat had je nodig om dit te doen? En van wie?
- Zijn jouw opvattingen over onderwijs veranderd? Zo ja, hoe? Wat zou je daarmee willen? Hoe help je jezelf om dat 'vast te houden' nu alles weer begint?

Perspectief van de leerlingen

Iedere leerling heeft de afgelopen periode anders beleefd. Neem de kinderen uit je klas eens voor je en neem even de tijd om je in te leven en om stil te staan bij hoe het dit kind vergaan is en of jij hier voldoende van weet.

- Neem het kind voor ogen:
 - Hoe is deze periode voor dit kind geweest?
 - Welke gevoelens en gedachten heeft het mogelijk gehad?
 - Had dit kind zorgen, angst of had het juist een fijne en vrolijke tijd? Hoe heeft het kind over zichzelf gedacht?
 - Is het zelfvertrouwen van dit kind gegroeid of juist afgenomen?
 - Kijkt het ernaar uit om weer naar school te gaan? Waarom wel of niet?

- Kijk jij er naar uit om dit kind weer te zien?
 - Wat betekent dit voor de manier waarop je het ontvangt?
 - Kun je je voorbereiden op de ontmoeting met dit kind?

Jezelf als instrument

Net als de leerlingen heeft iedereen afgelopen periode anders ervaren. Is het gelukt om tussen al het werk door stil te staan bij wat het met jou zelf gedaan heeft? Dit neem je mee de klas in. Daarom de vraag: hoe sta jij ervoor?

- Welke gevoelens (+ en -) hebben de afgelopen periode een rol gespeeld?
- Welke talenten heb je ontdekt bij jezelf?
- Van welke eigenschappen of patronen van jezelf had je last in deze tijd? En waarvan juist profijt?
- Wat wil je daarover vertellen aan je leerlingen?
- Wat zou hen helpen om van jou te horen?
- Waar heb je zin in en waar zie je tegenop?
- Welke betekenis geef je aan de antwoorden hierboven en is het aanleiding om dingen niet meer, juist wel of op een andere manier te gaan doen?

Vragen en informatie

Heb je vragen of wil je eens in contact komen met NIVOZ over je onderwijspraktijk, als individuele leraar, team of school, dan zijn wij bereikbaar via onze website en de mail.

Hartelijke groet,

NIVOZ-opleidingen
Namens het gehele team

Stichting NIVOZ sterkt leraren en schoolleiders bij de uitvoering van hun pedagogische opdracht.

De Horst 1
3971 KR Driebergen

Email: info@nivoz.nl Website: www.nivoz.nl

